

KRÆNKELSER AF INTELLEKTUELLE EJENDOMSRETTIGHEDER – TRUSSELSVURDERING

2019

RESUMÉ

RESUMÉ

Denne trusselsvurdering er udarbejdet i fællesskab mellem Europol og Den Europæiske Unions Kontor for Intellectuel Ejendomsret (EUIPO) og har til formål at orientere politiske beslutningstagere, retshåndhævende myndigheder og den almindelige befolkning om de seneste udviklingstendenser inden for krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder i EU og den virkning, dette har. Rapporten fokuserer på forfalskning og piratkopiering, der berører EU, og giver en vurdering af den trussel, som forfalskning og piratkopiering udgør i en række produktsektorer, samt tværgående faktorer med indflydelse eller indvirkning på det kriminelle område. Den bygger på to sammenhørende tidligere situationsrapporter, som blev offentliggjort i 2015 og 2017.

Forfalskede og piratkopierede varer kan udgøre helt op til 6,8 % af EU's import, svarende til 121 mia. EUR. Dette beløb er steget betydeligt i de senere år. Der har siden 2013 været et gradvist fald i det årlige antal tilbageholdelser af forfalskede varer, der foretages af toldmyndighederne i EU; dog er antallet af beslaglagte varer og deres anslåede værdi faldet langsommere, med en midlertidig vending i tendensen i 2015 og 2016. Bag denne let faldende tendens ligger en vedholdende stigning i effektiviteten af operationerne, som det fremgår af antallet af beslaglagte varer og deres værdi pr. tilfælde eller pr. procedure. De fleste forfalskede varer kommer stadig fra Kina, men andre lande har også betydning for visse særlige produktkategoriers vedkommende.

Falsknerne benytter ofte komplekse handelsveje til transport af deres varer fra fremstillingslandet til destinationsmarkederne. Størstedelen af de forfalskede varer til EU sendes stadig hovedsagelig i bulkform ved godstransport, men eksprestransport er steget kraftigt i de seneste år. Denne stærkt stigende handel via små pakker hænger sammen med væksten i onlinemarkeder, hvor der sælges forfalskede varer. Nye landbaserede ruter, der er åbnet i de seneste år – navnlig det stigende antal jernbaneforbindelser mellem Kina og EU – kan give falsknerne mulighed for at diversificere deres ruter og transportmetoder.

Indførelsen af bedre teknologi har haft en kraftig indvirkning på forfalskningernes art og omfang. Falsknerne udnytter eksisterende og nye platforme, der har gjort det lettere at promovere, sælge og distribuere forfalskede og piratkopierede varer til et stigende antal forbrugere. Denne stigning i salget af forfalskede varer via onlinemarkeder er ikke ny, men er en vedvarende tendens. I de seneste år har især markederne på de sociale medier skilt sig ud som en afgørende platform, hvorfra falsknerne kan få adgang til et stort antal forbrugere, sædvanligvis med lav risiko for opdagelse og retshåndhævelse. Handel med forfalskede og piratkopierede varer på mørkenettet er fortsat et forholdsvis begrænset fænomen.

Krænkelser af intellektuelle ejendomsrettigheder har betydelige økonomiske konsekvenser, idet det berører lovlydige virksomheder deres omsætning og myndigheder deres indtægt fra afgifter. Ud over den negative økonomiske virkning kan forfalskede varer have alvorlige konsekvenser for forbrugernes sundhed og sikkerhed og være til skade for miljøet. I de seneste år har forfalskning påvirket et stadigt stigende antal

forskelligartede varer. Foruden traditionelle luksusartikler forfalskes en bred vifte af dagligvarer. Det drejer sig om kosmetik, elektroniske komponenter, fødevarer og drikkevarer, pesticider, lægemidler, tobaksvarer, legetøj og køretøjsdele.

Elektronik er en varegruppe, der i stigende grad forfalskes. Udbredte eksempler er mobiltelefoner og tilbehør dertil, især opladere og computerudstyr. De sælges ofte online og afsendes direkte fra en række asiatiske lande til forbrugere i EU. I de senere år har der desuden været et stort antal afsløringer af forfalskede halvledere. Da sådanne artikler finder udbredt anvendelse i transportsektoren foruden på hospitaler som en del af kirurgiske instrumenter, udgør de en betydelig sundheds- og sikkerhedsfare.

Fødevarer og drikkevarer er fortsat yderst populære mål for falsknere, og EU udvikler sig til stadighed som et stort marked for forfalskede fødevarer og drikkevarer. Opdagede forfalskede fødevarer omfatter bl.a. mælkepulver til spædbørn, bouillonterninger, ost, kaffe, olivenolie og pasta. Adskillige sådanne varer er fundet i købmandsbutikker og supermarkeder som tegn på, at de også infiltrerer den lovlige forsyningskæde. Da de forfalskede varer næsten altid er af ringe kvalitet og produceres under uhygiejniske forhold, kan de udgøre en alvorlig risiko for forbrugernes sundhed og velvære. I nogle tilfælde er forfalskede fødevarer endda påvist at indeholde farlige eller skadelige ingredienser. De retshåndhævende myndigheder afslører jævnligt andre typer forfalskede varer sammen med forfalskede fødevarer og drikkevarer, hvilket viser, hvordan organiserede kriminelle grupper ofte forhandler en stadig bredere vifte af forfalskede varer. Overordnet synes der at være tale om en professionalisering af de organiserede kriminelle grupper, som beskæftiger sig med forfalskning af fødevarer.

Ved siden af fødevarer udgør forfalskede alkoholholdige drikkevarer en betydelig risiko for forbrugerne i EU. Spiritus og vin er særligt populære som mål for forfalskning blandt de organiserede kriminelle grupper. De fylder ofte billig vin på flasker, der er falsk etiketteret som kostbar vin, og tilsætter endda undertiden ren alkohol til forfalsket spiritus. Fremstillingsmetoderne er i de senere år blevet stadig mere avancerede, og nogle organiserede kriminelle grupper driver deres egne produktionslinjer, hvor produktet også emballeres og mærkes. En anden metode består i at anvende lovlige produktionslinjer en dag om ugen eller om måneden til at fremstille forfalskninger.

Luksusprodukter, tøj og tilbehør hører traditionelt til de mest populære kategorier, der forfalskes (og er stadig nogle af de oftest afslørede). Dette skyldes hovedsagelig et stort antal små internetordrer, der efterfølgende leveres via post- eller kurertjenester. Samtidig synes der at være en stigning i fremstilling af forfalsket tøj i EU, hvor organiserede kriminelle grupper sætter falske mærker på importeret ikke-mærkevare. På denne måde mindsker de risikoen for at blive afsløret under forsendelsen af tøjet.

Da **pesticider** hører til de mest regulerede produkter i verden i dag, kan det ikke overraske, at der forhandles en lang række forfalskninger i EU. En kraftig stigning i antallet af beslaglæggelser de seneste år viser, at problemet er voksende og har industriens og de kompetente myndigheders bevågenhed. Sådanne varer er normalt ikke blevet testet eller godkendt af myndighederne og kan indeholde ingredienser, der er mindre aktive eller mere toksiske. De kan ødelægge afgrøder og marker og alvorligt forringe landbrugernes og forbrugernes sundhed. Organiserede kriminelle grupper, der beskæftiger sig med at forfalske pesticider,

sælger produkterne ved at påføre falske varemærker eller mærke dem på ikke-EU-sprog, ofte med misbrug af parallelimportsystemet. I et stigende antal tilfælde importerer de kun indholdsstofferne og fremstiller derefter de forfalskede pesticider i EU.

Forfalskede **lægemidler** udgør en stigende trussel mod EU i et stort antal medlemsstater. Et bredt og stadig mere forskelligartet udvalg af lægemidler er mål for forfalskning. Lægemidler mod erektil dysfunktion hører traditionelt til dem, der oftest forfalskes, men i stigende omfang opdages der også forfalskede præstationsfremmende midler som anabolske steroider og dopingmidler. Det er indlysende, at sådanne lægemidler kan have alvorlige helbredsvirkninger for forbrugerne. Særligt bekymrende er den øgede afsløring af forfalskede lægemidler til behandling af alvorlige sygdomme og det stigende antal hændelser, der berører de lovlige leverandørkæder.

Organiserede kriminelle grupper kan fremstille forfalskede lægemidler i hemmelige laboratorier, importere forfalskede lægemidler eller sælge lægemidler til ulovlig anvendelse ved brug af falske varemærker og emballager. Hvad angår fremstillingen, kan lægemidlerne og emballagen være fremstillet samme sted, forskellige steder eller endda af forskellige organiserede kriminelle grupper. Nogle af de organiserede kriminelle grupper, der beskæftiger sig med at fremstille forfalskede lægemidler, fremstiller også forskellige typer syntetiske narkotika. Falsknerne bliver stadig mere sofistikerede, beskæftiger højt kvalificerede medarbejdere og etablerer deres egne produktionslinjer. Der opdages et stigende antal forfalskede lægemidler i små pakninger, hvilket fremmes af det stadigt stigende antal ikke-godkendte og uregulerede onlineapoteker.

Internettets vækst har givet falsknere en enestående mulighed for at engagere sig i **piratkopiering** og ulovligt salg og distribution af bøger, spil, film og musik. Dette ulovlige digitale indhold distribueres via BitTorrent-portaler og peer-to-peer-netværk, men i stigende grad også via cyberlocker-platforme. Indehaverne af disse platforme genererer overskud gennem digitale reklamer, ofte også mainstreamreklamer for store mærker. I mange tilfælde anvendes disse websteder desuden over for forbrugere til forsøg på phishing eller spredning af malware. I de senere år har der endvidere været et stigende antal opdagelser af teknologi til ulovlig brug af internetfjernsyn (IPTV-teknologi). I mange af disse tilfælde er serverne placeret i andre lande end dem, hvor abonnementerne sælges, hvilket gør det ekstra kompliceret for de retshåndhævende myndigheder at afsløre de kriminelle, der står bag.

Antallet af afslørede forfalskede **tobaksvarer**, hovedsagelig cigaretter, har været faldende i 4 år i træk. Alligevel lå cigaretter i 2017 stadig på tredjepladsen på listen over oftest afslørede forfalskede varer. I de seneste par år har der været et faldende antal opdagede importerede forfalskede cigaretter, til gengæld er fremstillingen af forfalskede cigaretter i EU steget betydeligt. Sådanne ulovlige fabrikker bliver stadig mere sofistikerede og moderne og er i stand til at fremstille op til 2 millioner cigaretter om dagen. Den intensive retshåndhævende aktivitet i de østeuropæiske lande synes at have diversificeret de steder i EU, hvor der placeres ulovlige fremstillingsanlæg for tobaksvarer. Størstedelen af de fleste forfalskede cigaretter sælges stadig på gaden, men der er sket en stigning i onlinehandel og forsendelse som små pakker.

Endelig er antallet af afslørede forfalskede **køretøjsdele** steget betydeligt i de seneste år. Falsknere

fremstiller et bredt udvalg af bildele, herunder bremseklodser, airbags og filtre. Væksten i antallet af forfalskede bildele skyldes den stigende onlinehandel med sådanne produkter. Størstedelen af dem er ikke i overensstemmelse med anerkendte sikkerhedsstandarder, hvilket kan føre til potentielt fatalt svigt af køretøjerne. Ud over bildele er der også opdaget forfalskninger af luksuscykler og cykeltilbehør såsom hjelme.

Markedet for forfalskede varer er fortsat yderst rentabelt og giver kriminelle mulighed for at generere en enorm fortjeneste uden stor risiko. De fleste kriminelle handlinger i forbindelse med varemærkeforfalskning foretages uden tvivl af organiserede kriminelle grupper, og generelt synes der at være en professionalisering af disse grupper. En bred vifte af forfalskede og piratkopierede varer er tilgængelig på EU-markedet, lige fra luksusvarer til mere normale dagligvarer. Foruden at volde økonomisk skade kan mange af dem udgøre en alvorlig trussel mod miljøet og forbrugernes sundhed og sikkerhed. Dette viser klart behovet for en stærk indsats over for denne kriminelle aktivitet.

KRÆNKELSER AF INTELLEKTUELLE EJENDOMSRETTIGHEDER – TRUSSELSVURDERING

Juni 2019

Resumé

